

بررسی نقش دانشگاه در تحولات سیاسی – اجتماعی

دانشگاه در پیشگاه جامعه و سیاست

تحلیل
پیمان محمودی

«دانشگاه مبدأ همه تحولات است.» این جمله معروف اسام خمینی در اشاره به جایگاه دانشگاه از منظر فکری رهبر انقلاب است. دانشجویان یکی از عوامل تأثیرگذار در تحولات سیاسی – اجتماعی در تمام کشورها و به ویژه در کشورهای در مسیر پیشرفت محسوب می‌شوند چراکه در این کشورها به سبب مشکلات موجود در حوزه عمومی، دانشجویان بخشی از خلأ ناشی از فقدان نهادهای مطالبه‌گر را پر می‌کنند. جنبش دانشجویی از جمله جنبش‌های اجتماعی جدید است که از دل جریان روشنفکری بیرون آمده است. البته در دوران تأسیس دارالفنون خبری از جنبش‌های دانشجویی نبود و با تأسیس دانشگاه تهران در دوره رضاشاه موج اول جنبش دانشجویی آغاز شد.

یسه دنبال آشنایی با غرب و ایدئولوژی‌های جدید، جنبش دانشجویی نیز با ایدئولوژی مارکسیستی –سوسیالیستی و کمونیستی در ایران با گروه ۵۳ نفر در دوران حکومت پهلوی اول و در درون دانشگاه تهران شکل گرفت اما به سبب خفقان حاکم در دوره رضاشاه همگی در سه سال آخر حکومت وی دستگیر شدند و راهی زندان شدند. از نظر هانا آرتنت دو ویژگی اساسی که جنبش دانشجویی را از سایر جنبش‌های اجتماعی متمایز می‌کند عبارتند از: ۱- ویژگی پرسش‌گری و روحیه چون و چرا کردن در قبال هر قضیه‌ای که منافع کوتاه مدت یا بلند مدتی را برای جامعه داشته باشد، یا چنین منافع را به خطر اندازد. ۲- دارای ویژگی آرمان خواهی، اصول‌گرایی و کمال‌پرستی در عین حال، بر خوردار از ویژگی نفی مناسبات تبعیض‌آمیز اجتماعی است (ادیب، ۱۳۶۳).

هابرماس از دانشجویان به عنوان یکی از مجاری مهم روشنگری سیاسی ستایش می‌کند. دانشجویان از آنجا که مستقیماً تحت نفوذ گروه‌های دی‌تفع اقتصادی قرار ندارند، می‌توانند وظیفه مهم جبران سرکوب نظرات انتقادی یا وسیله مطبوعات، احزاب سیاسی و حکومت را ایفا کنند (هولاب، ۱۳۹۱: ۱۱۹). هابرماس اولین هدف جنبش دانشجویی را سیاسی کردن حوزه عمومی می‌داند، به بیان او جنبش‌های دانشجویی از اهمیت بنیادی برخوردارند زیرا مشروعیت جامعه سرمایه‌داری را در ضعیف‌ترین نقاط آن زیر سؤال می‌برند. در نظر هابرماس موفقیت جنبش دانشجویی به روش‌های ایجاد اعتراض آنان بستگی دارد که غیر خشونت‌آمیز، سمبلیک، خاص یک نسل‌اند با شعار مقاومت برابر نسل والدین‌شان. او ریشه این اعتراضات را نه اقتصادی بلکه اجتماعی و روانشناختی می‌داند و می‌گوید این جنبش‌ها نسبت به نفس مفهوم امتیازات و دستاوردها در جامعه سرمایه‌داری معترض‌اند(همان، ۱۳۹۱).

بسیاری از ویژگی‌های جنبش‌های اجتماعی جدید جنبه‌هایی بسیار مترقی‌تر از دفاع از زیست جهان را که تاریخ بهترین گواهی بر این مدعااست. در تحلیل هابرماس آمده، تحقق می‌بخشد. آنها اغلب در صدد بسط حقوق شهروندی به گروه‌های محروم و ایجاد یک دولت عقلانی‌شده از طریق به حداقل رساندن نابرابری‌های اجتماعی در جامعه مدنی هستند (نش، ۱۳۹۱: ۱۱۷).

از نظر اجتماعی ویژگی‌های زندگی دانشجویی را می‌توان بدین صورت خلاصه کرد: دورافتادگی از خانواده، احساس گسبختگی و آزادی در انتخاب راه زندگی، زندگی دسته‌جمعی در خوابگاه، دورافتادگی از

متن واقعی زندگی اجتماعی و… با توجه به این وضعیت، جنبش‌های دانشجویی، اغلب خصلتی آرمانگرایانه پیدا می‌کنند (بشارتی، ۱۳۸۰). البته باید دانست دانشجو به سبب اینکه در ساختار حل نمی‌شود به سبب اینکه در نظام آکادمیک که خود دارای روحیه حقیقت‌پروری است پرورش می‌یابد و بنابراین همواره آرمانگرایانه عمل خواهد کرد. در نظام آکادمیک که روحیه خشکاندیشی و تخصص‌گرایی وجود دارد این دانشجویان هستند که به عنوان حلقه واسط بین مردم و دانشگاه عمل می‌کنند. یعنی دانشجویان در جامعه هستند که با مردم ارتباط بیشتری دارند و همچنان به زبان مردم سخن می‌گویند و زبان مردم را نیز می‌فهمند و از این رو همواره از سوی مردم جامعه‌شان مورد سؤال و پرسش قرار می‌گیرند و مردم درباره مسائل جامعه از آنان نظر خواهی می‌کنند.

چراکه زبان همدیگر را خوب می‌فهمند. جنبش دانشجویی در ایران دارای فرزاد و فرودهای بسیاری است به این معنا که آغاز شکل‌گیری آن با فعالیت‌های مارکسیستی بوده است و پس از آن در دوره نهضت ملی و ملی شدن نفت جنبش دانشجویی نیروهای انقلابی و با مطالبه‌گری انقلابی شد که چریش سمت و سویی دینی – ملی با چریش لیبرالی پیدا کرد و پس از سال ۴۲ به بعد این جنبش مبدل به یکی از نیروهای انقلابی و با مطالبه‌گری انقلابی شد که چریش سمت و سویی دینی – ملی با چریش لیبرالی پیدا کرد. پس از انقلاب اسلامی و در اوایل انقلاب جنبش‌های دانشجویی همچنان ویژگی انقلابی خود را حفظ کردند تا جایی که با تسخیر سفارت آمریکا نقش اساسی در تاریخ پیروزی انقلاب اسلامی ایفا نمودند. جنبش دانشجویی در جامعه پساانقلابی و در دهه‌های ۷۰ و ۸۰ مبدل به یک جنبش اصلاح‌جویانه و مطالبه‌گر اصلاح‌خواهانه شد که به نوعی بازگشت دوباره به اندیشه‌های لیبرال دموکراسی داشت.

■ **مبارزه با نفوذ بیگانگان**

سازمان دانشجویان دانشگاه تهران، انجمن جوانان دموکراتیک، سازمان جوانان در اواخر سال ۱۳۲۶ در اعتراض به حضور پلیس در دانشکده‌ها و اخراج هشت دانشجوی کمونیست از دانشگاه و نیز پشتیبانی از مبارزه علیه انگلیس، اعتصاب عمومی سراسری در دانشگاه

ترتیب دادند (آبراهامیان، ۱۳۹۱: ۴۰۹). در اواسط آبان به دنبال تیراندازی نیروهای مسلح به سوی گروهی از دانشجویان مسغول پایین آوردن مجسمه شاه که در دانشگاه تهران نصب شده بود، ناآرامی‌های خیابانی بازهم شدت یافت. روح صبح روز بعد دانشجویانی برای

نقد قدرت؛ هویت جنبش دانشجویی

خود را باقیال بالایی در دانشگاه مواجه شدند. حتی ملی‌گرایان که خود را پیرو مصدق می‌دانستند آنگاه که به نقد قدرت می‌پرداختند مورد حمایت توده‌های دانشجویی بودند اما دسته دیگری که روابط خود را با قدرت حاکم، استحکام بخشیده و به نوعی نمایندگی دولت و دربار را در دانشگاه داشتند هیچ‌گاه نتوانستند افکار دانشجویان را به خود منعطف کنند. پس از انقلاب نیز کمابیش همین اتفاق رخ می‌دهد و زمانی که در دهه اول انقلاب دفتر تحکیم وحدت به عنوان تنها تشکل رسمی دانشگاهی وارد «تحکیم قدرت» و مناسبات سیاسی می‌شود رفته رفته قدرت دانشجویی ذاتاً میل به نقد قدرت دارد و البته این

اندیشه

د

ظهور شریعتی سبب تغییر دید مردم نسبت به دانشگاه شد. تا آن زمان مردم می‌گفتند دانشگاه محل عرق‌خوری و فساد است. تلاش دکتر شریعتی و شهید مطهری و آیت‌الله خامنه‌ای در نقد درست مارکسیسم و تلاش برای القای اندیشه‌های اسلام انقلابی به جای اسلام انجمن حجتیه و اسلام امریکایی یا اسلام سکوت و خموشی، دانشجویان را با ایدئولوژی اسلام انقلابی آشنا کرده و آنان را برای بسیج انقلابی مهیا کرد

م

مساجد: دانشجویان انقلابی از تباط بسیاری با مساجد داشته‌اند و از این رو از تباط بیشتری باروحانیت‌می‌یافتند و علاوه بر آشنایی و فعالیت انقلابی به تهدیب نفس نیز می‌پرداختند. دانشجویان در مساجد در صفوف نماز و همچنین هنگام برگزاری عزاداری‌ها و روضه‌های امام حسین (ع) اعلامیه‌ها و شعارهای انقلابی را در بین مردم پخش می‌کردند.

انجمن اسلامی دانشجویان خارج از کشور نیز به همت افرادی چون شهید بهشتی و حسن حبیبی در کشورهای اتریش، ایالات متحده، فرانسه و آلمان شکل گرفت و با روند مذهبی شدن مبارزات در داخل کشور قدرت انجمن‌ها افزایش یافت. از سال‌های ۵۴ و ۵۵ جنبش دانشجویی به تدریج امام (ره) را به عنوان رهبری انقلابی پذیرفت. شریعتی در این بین نقش بسیار مؤثری داشته است. او توانسته بود تصویری را به دانشجویان ارائه دهد که شخصیت امام خمینی (ره) در آن متجلی بود. پیوندی که امام خمینی بین سیاست و دیانت برقرار کرده بود علیه ظلم و ستم به کار گرفته شد، استبدادستیزی و ضدیت با استعمار و انقلابی بودن امام عواملی بودند که زمینه ذهنی گرایش به امام را در دانشجویان به‌وجود آورده بود. جنبش دانشجویی بعد از انقلاب اسلامی با فتح لانه جاسوسی آمریکا به تکامل حرکت انقلابی مردم کمک کرد و انقلاب اسلامی را به معنای واقعی کلمه بروز دادند تا جایی که حضرت امام (ره) از آن به عنوان انقلاب دوم یاد کردند. جنبش دانشجویی بعد از انقلاب نیز جنبش دانشجویی بنابر آنچه هابرماس عنوان می‌کند نقش سمبلیک داشته و به عنوان یک جنبش آگاهی‌بخش عمل کرده است. جنبش‌های دانشجویی بعد از انقلاب نتوانستند به خوبی عمل کنند و عملکردشان بسیار ضعیف بوده است.

آنچه که در این جسامرکز است این‌که جنبش دانشجویی با فعالیت‌های مارکسیستی آغاز شد و با فعالیت‌های ملی‌مذهبیون گسترش یافت اما سرانجام اداری را به کلی از میان برداشته است و کلاس‌های کوچکی با شهریه پایین یا رایگان ارائه می‌دهد، چگونه می‌تواند باشد. می‌خواهم این دانشگاه را دانشگاه‌خرد بنامم.

این ایده ممکن است خیالی خام به نظر برسد، اما پیشینه‌ای روشن دارد. در سال ۱۹۱۷، لوسین

بالاتر تعریف کرد. این مسئله و بررسی تاریخچه جنبش دانشجویی که ذکرش رفت، نشان می‌دهد اعضای خانواده و فامیل خود بودند بهتر می‌توانستند به بعد داخلی یعنی «عدالتخواهی» که بعد داخلی و «استکبارستیزی» که بعد خارجی را به عنوان شعار اصلی خود قرار دهد.
■ **منابع**

-ادیب، علی (۱۳۶۳). نقش دانشجو در تحول اجتماعی، مرکز نشر فرهنگی رجاء، تهران

-هولاب، رابرت (۱۳۹۱). یورگن هابرماس نقد در

حوزه عمومی، ترجمه حسین بشیریه، نشر نی، چاپ

هفتم، تهران

-نش، کیت (۱۳۹۱). جامعه‌شناسی سیاسی معاصر،

ترجمه محمدتقی دلفروز، انتشارات کویر، چاپ دهم،

تهران

-قاسمی، علی اصغر (۱۳۸۷). نقش جنبش دانشجویی

در شکل‌گیری انقلاب اسلامی، مجله دانشگاه اسلامی،

سال هفتم، شماره ۱۹– ۱۸

دیگر بدان پرداخته شود.

صراط

جنبش دانشجویی لازمه ذاتی دانشجویست

که من اسمش را «بیداری دانشجویی» می‌گذارم و امروز در بین دانشجویان و غیر دانشجویان معمول است و به آن جنبش دانشجویی

می‌گویند، مخصوص قشر دانشجو – به حیث دانشجو – است؛ یعنی متعلق به همه جوانان نیست؛ متعلق به همین جوان قبل از محیط دانشجویی هم نیست؛ متعلق به این جوان بعد از دوره دانشجویی هم نیست. این متعلق به محیط دانشجو است؛ متعلق به همین چهار سال، پنج سال، شش سال است؛ همین مدتی که شما در دانشگاه درنگ دارید. این حقیقتی است که وجود دارد.

رهبر انقلاب ۷۸/۹/۱

درنگ

چرا دانشگاه‌های کلان باید به دانشگاه خرد تبدیل شوند؟

تجدیدنظر در رویکرد به دانشگاه

دانش آموزان در همان ناحیه و در اجتماعات کوچکی مرکب از تعدادی از همسالان، تعداد کمی استاد و چند پیشه‌ور بر معلومات، زندگی می‌کنند. آنها می‌بایست زمانشان را بین مطالعات

باطنی و کارهای روزمره، از فعالیت‌های تخصصی گرفته تفریبات‌های ابتدایی، تقسیم کنند.

این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد بگذرانند. این دانشگاه‌ها می‌توانند به‌طور مستقل و بدون هیچ سازمان مادری اداره شوند. همچنین تمام دانشجویان باقوه و احتمالی‌احتی شاید اکثریت آنها در این دانشگاه‌ها جذب نخواهند شد، بلکه این دانشگاه‌ها دانشجویان خلاق و پیشتازی را پذیرش خواهند کرد که از شکل، فضا و رنگ دانشگاه‌های موجود ناراضی هستند. ریسک

حضور در این دانشگاه‌ها برای چنین دانشجویانی، از آنجا که هزینه‌ای دربرندارد و در طی حضورشان می‌توانند مهارت‌های عملی و مفید بیاموزند، پایین خواهد بود.

تأثیر واقعی چنین دانشگاه‌هایی فراتر از تعداد دانشجویان، در افکار و جانسین محسوسی است که برای جریمات شایع در آموزش عالی ارائه می‌دهد و دانشگاه‌های سنتی را به قبول برخی، اگر نه همه عملکردهای خود، وادار می‌کند.نخست اینکه دانشگاه‌های خرد هرگونه پیورو کلتیژه کردن را به چالش می‌کشند و الگوی از شفافیت، مسئولیت‌پذیری و وحدت رویه به دست می‌دهند تا دانشگاه‌های بزرگ بتوانند به‌سمت آن خیز بردارند. دوم، دانشگاه‌های خرد در هرهای که دانشگاه‌هایی اعتدایی در حال ایجاداثر گلخانه‌ای هستند و ایده مسئولانه بر سوخت‌های فسیلی و دیگر عوامل اصلی در ایجاد تغییرات آب‌وهوایی سرمایه‌گذاری می‌کنند، بر مسئولیت‌پذیری زیست‌محیطی تأکید دارند.

ایده دانشگاه خرد، به‌تانسیل به راه انداختن بحثی تاز، درپاره استقلات مالی را دارد. دلایل زیادی وجود دارد در اینکه چنانچه انگلستان مسیر کنونی خود را در افزایش شهریه‌ها ادامه دهد، در نهایت با همان مشکلات کم‌رشدگی دست به‌گریبان خواهد شد که در امریکا اتفاق افتاده؛ کشوری که در آن بدهی دانشجویان در کل بیش از یک تریلیون دلار است. چنانچه راه‌حل دیگری نیز وجود نداشته باشد، نباید روند بی‌رویه افزایش شهریه دانشگاه‌ها را پذیریم.

اشاره به موضوع استطاعت مالی، مستلزم بحثی بی‌برده درباره شغل است. کلیشه دانشجوی بیکار، کلیشه‌ای احمقانه است. بسیاری از دانشجویان لیسانس در انگلستان برای پرداختن شهریه، ساعت‌های زیادی به کارهایی با حداقل دستمزد، که به رشته تحصیلی‌شان نزدیک است، مشغول هستند. به‌جای چشم بستن بر این روند یا تلقی کار به‌مثابه یک مانع تلخ و اسفانگیز، دانشگاه‌ها باید برنامه‌ریزی را توسعه دهند که برای همه دانشجویان فرصت انجام کارهای عملی با دستمزد منصفانه به‌منظور حمایت مالی خود و مؤسسه را فراهم آورد. به‌جسای وعده‌های مبهم در مورد مهارت‌های انتقال‌پذیر، بایسد بر تجربه ملموس کل‌نگر، تلفیق‌شده و معتبر است، تکیه کنیم. معرفی دانشگاه‌های خرد تمام جنبه‌های بحرانی را که در آموزش عالی با آن روبه‌رو هستیم، حل نخواهد کرد. اما زمان آن رسیده‌است تا از پذیرش جریان بی‌پایان راه‌حل‌های مشابه واز بالا به پایین سر باز زنیم. ما باید به‌دنبال ایده‌هایی برویم که از موانع‌های کوچک شروع کنند و به آزمون‌های واقعی اهمیت نهند. آزمون‌هایی که نتایج آنها همیشه قابل‌پیش‌بینی نیست.

مقاله آرون روزن در خصوص کارکرد دانشگاه و لزوم تجدید نظر در اهداف آن توسط فاطمه شمسی ترجمه شده است. در ادامه مقاله زیر را می‌خوانید.

به گزارش «جوان»، هوش زیادی نمی‌خواهد تا بفهمیم که در آموزش عالی به نقطه غلیبان رسیدیم.دانشگاه‌های انگلستان در حال تصویب شهریه‌های کلان‌تر و صعودی، اضافه کردن رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌میزانی بیش از پیش هستند. بیشتر دانشگاه‌ها به‌جای آنکه کوچکی از دانشجویان کوشا و فوق‌العاده مشتاق را هدف خود قرار داده است، بی‌برند. دانشجویان می‌توانند یک ترم یا کل دوره را در این دانشگاه‌های خرد می‌توانند به‌مثابه شاخه‌هایی از دانشگاه‌های سنتی رشد و توسعه رؤسای بیشتر و گسترش تعداد دانشجویان به‌